

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

№ 15

27.08.2026 ел

"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль
районы Әтрәкле авыл жирлегенәң жирләреннән файдалану һәм саклау"
муниципаль программасын раслау турында

Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Наратлы-Кичү
авыл жирлеге территориясендә жирләрне саклауны тормышка ашыру
максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 маддәсе, Россия
Федерациясе Жир кодексының 11, 13 маддәләре, 06.10.2003 елдагы №131-ФЗ
"Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары
турында" Федераль законы, 28.07.2004 елдагы "Татарстан Республикасында
жирле үзидарә турында" 45-ЗРТ Татарстан Республикасы Кануны нигезендә,
Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Әтрәкле авыл
жирлеге Башкарма комитеты

КАРАР ЧЫГАРА:

1. "2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль
районы Әтрәкле авыл жирлегенәң жирләреннән файдалану һәм саклау"
муниципаль программасын расларга (Кушымта).
2. Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Әтрәкле авыл
жирлеге Башкарма комитетының «2021-2023 елларга Татарстан Республикасы
Минзәлә муниципаль районы Әтрәкле авыл жирлеге жирләреннән файдалану
һәм саклау "Муниципаль программасын раслау турында" 2022 елның 11
июлендәге 10 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карар кул куйганнан соң канун көченә керә һәм Татарстан
Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru/>
адресы буенча рәсми рәвештә бастырылырга тиеш.
4. Бу карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Житәкче

Гыйльмуллин А.М.

Татарстан
Республикасының Минзәлә
муниципаль районы Өтрәкле авыл
жирлегә Башкарма комитеты
караына кушылта
«27»август 2026 ел №15

**"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль
районы Өтрәкле авыл жирлегенәң жирләреннән файдалану һәм саклау"
муниципаль программасы**

**2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль
районы Өтрәкле авыл жирлегенәң жирләреннән файдалану һәм саклау
буенча муниципаль программаның паспорты**

Программаны эшләү өчен нигезләмә	РФ Жир кодексы, 06.10.2003 елдагы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» N131-ФЗ Федераль законы
Заказ бирүче	Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Өтрәкле авыл жирлегә Башкарма комитеты
Программаны төп эшләүче	Өтрәкле авыл жирлегә Башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Өтрәкле авыл жирлегә жирләрен саклау һәм рациональ куллану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Өтрәкле авыл жирлегә жирләрен саклау мәсьәләләрен хәл итү
Программаны тормышка ашыру вакыты	2026-2028 еллар
Көтелгән нәтижәләр	Жирләрен саклау һәм рациональ куллану, бозылган жирләрен торгызу, халыкның экологик куркынычсызлыгын һәм яшәү сыйфатын күтәрү өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру
Программаның гамәлгә ашырылуын контрольдә тоту	Өтрәкле авыл жирлегә Башкарма комитеты

Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Өтрәкле авыл жирлегә жирләрен саклау һәм рациональ файдалану буенча хужалар һәм кулланучылар эшчәнлеген координацияләү Өтрәкле авыл жирлегә Башкарма комитеты тарафыннан башкарыла. Кирәк булганда Программаны төгәлләү үткәрелә.
Финанслау чыганакалары	Программаны тормышка ашыру муниципаль берәмлекнең бюджет чаралары һәм оешманың үз акчалары исәбенә алып барыла. 2026 ел - 0 сум; 2027 ел - 10 000 сум; 2028 ел - 10 000 сум

1.Муниципаль программаны тормышка ашыру өлкәсендәге хәзерге халәтнең сыйфатламасы һәм төп проблемалары

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аның кулланылышы башка барлык табигать объектлары: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир катламының башка кыйммәтләре белән бәйле. Жирне куллану һәм саклау булмаганда, башка табигый ресурсларны файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык тиз арада зыян китерә яки якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерәчәк, жир-туфрак өслегә катламының жимерелүенә генә түгел, ә аның химик һәм радиоактив пычрануына китерәчәк, шулай ук барлык табигый комплексның экологик начараюы белән дә бара чак.

"2026-2028 елларга Татарстан Республикасының Минзәлә муниципаль районы Өтрәкле авыл жирлегенең жирләреннән файдалану һәм саклау" муниципаль программасы (алга таба - Программа) жирләрне куллану һәм саклауның уңайлы шартларын барлыкка китерүгә, икътисадыны ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларын нәтижәле һәм рациональ файдалану һәм идарә итү дәүләт сәясәтен тормышка ашыруны тәмин итүгә юнәлдерелгән.

Жир фондының төрле максатлар өчен зур күләмдә кулланылышы әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык буыннарының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бурычларны куя. Табигатьтә барысы да үзара бәйле. Шуңа күрә звеноның бер буынының, бу урман, хайваннар дөньясы, жир булсын, дөрес эшләвен бозу экологик системаның балансын һәм бөтенлеген бозуга китерә.

Жирне рациональ булмаганча файдалану, аңа кулланучыларча һәм җавапсыз мөнәсәбәт аның башкарыла торган функцияләрен бозуга, табигый сыйфатларының түбәнәюенә китерә.

Жирне саклау, жирдән рациональ файдалану тәмин ителгәндә генә,

нәтижәле була ала.

Әтрәкле авыл жирлегенең тотрыклы социаль-иқтисадый үсеш проблемалары һәм аның халкының экологик куркынычсыз яшәү эшчәнлегә хәзерге этапта жирләрне саклау һәм куллану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнештә. Авыл жирлегә дәрәжәсендә жирләрне саклау һәм куллануның урындагы проблемаларын мөстәкыйль, бөтен, комплекслы, зирәк акыл белән, биредә яшәүче кешеләрнең генә түгел, ә киләчәк буыннарның мәнфәгатьләрен дә күздә тотып, хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районы Әтрәкле авыл жирлегә территориясендә рөхсәт ителгән төрле кулланыштагы жир кишәрлекләре бар.

Иң кыйммәтлеләре авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр санала.

Жирлек территориясендәге көтүлекләр үзләренең мәдәни-техник халәте буенча нигездә чиста. Көтүлекләр шәхси ярдәмче хужалыклар тарафыннан кулланыла.

Көтүлек азыгын кулланучыларның барысын исәпкә алганда, табигый көтүлекләр көчле йөкләмә тоймый. Барлык көтүлекләрдә дә диярлек яшел үлән артыгы белән житәрлек.

Жирләрнең экологик халәте уртача яхшы, ләкин стихияле рәвештә рөхсәт ителмәгән чүплекләр әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясый һәм экологик ситуацияне начарлата.

2. Муниципаль программаның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, башкарылу вакыты һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрне куллану һәм саклау өлкәсендәге муниципаль сәясәтнең төп принциплары: Әтрәкле авыл жирлегә Башкарма комитеты эшчәнлегенең законлылыгы һәм ачыклыгы, җаваплылыгы һәм контроль астында булуы, нәтижәлелек.

Муниципаль программаның максатлары: пычратуны, ярлылануны, деградацияне, бозылуны, жирләрне һәм туфракларны юк итүне бетерү һәм булдырмау, шулай ук жирләргә һәм туфракларга башка тискәре йогынты тәэсир ителүне, шулай ук авыл хужалыгы жирләрендә туфракларның ундырышлылыгын торгызу һәм жирләрне яхшырту өчен жирләрне рациональ куллануны тәмин итү.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә эшчәнлекне жайга салу;

- жирләрден файдалану һәм саклауның нәтижелелеген күтәрү, жирләрне рациональ куллану һәм саклауны оештыруны тәмин итү;

- яшел үсентеләрне саклау һәм торгызу;

- жирләргә инвентаризацияләү үткәрү.

Жирләрне инвентаризацияләү деградацияне, пычратуны, чүпләүне, жирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенә башка тискәре йогынты тәэсир ителүне булдырмау, кулланылмаган, рациональ булмаганча кулланылган яки максатлы билгеләнеше буенча булмаган һәм рөхсәт ителгән кулланышка туры килмәгән жир кишәрлекләрен, жирләрнең башка характеристикаларын ачыклау өчен үткәрелә.

Өлеге программаны тормышка ашыру жирдән файдалануны тәртипкә салуга; яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә кертүгә; авыл жирлекләренең инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга, шуңа тәңгәл рәвештә икътисад үсешенә, жирләрден нәтижәле файдалануга һәм саклауга булышчак.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәмин ителәчәк:

1) Торак пунктларны төзекләндерү;

2) Жирләрнең сыйфат характеристикаларын яхшырту;

3) Жирләрден нәтижәле файдалану.

Программаны тормышка ашыру вакыты - 2026-2028 еллар.

3.Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа чикләрендә Татарстан Республикасы Минзәлә муниципаль районының Әтрәкле авыл жирлегә территориясендә жирләрден файдалану һәм саклауның нәтижелелеген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

№ т/б п	Чараларның атамасы	Финанслау чыганаclarын күрсәтеп финанслау	Башкаручы	Башкару вакыты	Жаваплы зат

1.	Чокырларның өске киселешләрөн ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, жир кулланучыларның үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
2.	Грунтның киң файдаланышта булган файдалы казылмалар карьерларын инвентаризацияләү үткәрү. Күрсәтелгән карьерларны билгеле оешмаларга беркетеп бирү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.		Авыл авыл жирлегенә Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оешмаларның, шәхси затларның, жир кулланучыларның үз акчалары	Карьерларда н файдаланучылар	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
4.	Шәхси буаларны, гидротехник корылмаларның башка су объектларын ачыклау һәм бу корылмаларны билгеле биләүчеләре тарафыннан тикшерү		Авыл жирлегенә Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе

5.	Жирлэргэ куллану чиклэрен салу, линияле корылмалар объектлары, юл челтэре, чиклэнгэн кулланылыштагы жирлэр чиклэрен куеп, жирлэрнең бердэм мәгълүмат базасын формалаштыру һәм алып бару куллану, сыйфат күрсәткечлэре		Авыл жирлегенең Башкарма комитеты	2026-2028	Башкарма комитет житәкчесе
6.	Өтрәкле авыл жирлеге торак пунктлары территориясен төзекләндерү һәм яшелләндерү	20000 сум	Авыл жирлегенең Башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл хужалыгы жирлэрен агачлар һәм куаклар басудан, чүп үләннэреннән һәм зарарлы организмнардан саклау чараларын үткәрү	Жир кулланучының үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
8.	Деградациягә, пычрануга, чүпләнүгә, башка тискәре (зарарлы) хужалык эшчәнлегә тәэсиренә дучар булган жирлэрне яхшырту һәм торгызуны тәмин итү	Жир кулланучының үз акчалары	Жирнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар